

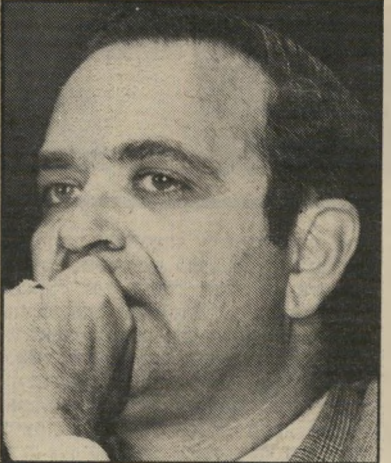
גידעון פת יוצר תרבות

מי מריבה

ליברלית * האתיקה של חנה קורן *

אטינגר שהפכה לשרשרת של זלדה

לפני שנים רבות היתה תנועה פוליטית ושמה בישראל ציונים כלליים. תנועה זו חרטה על דיגלה כי יש לקיים פרימאט (בכורה) של הציונות על-פני כל אינטרס מעמדי או פרטי. תנועה זו תבעה עידוד היוזמה הפרטית ושקידה על זכויות המעמד הבינוני. עם השנים התנוונה תנועה זו, וגם שמה החדש (המטעה) המילגה הליברלית הפך לעלה-תאנה ליברלי לכיסוי ערוות השותף המאוד לא ליברלי, תנועת החרות. אחד מנציגי המיסלגה הליברלית בממשלה הוא שריהתעשייה-המיסחר גידעון פת, שפירסם לפני כשבועיים הצעת חוק, שיקבע: פקיד או פקידים, שאותם ימנה שריהמיסחר-התעשייה יהיו רשאים לחייב כל בית-קולנוע בארץ להציג במשך ארבעה שבועות ברציפות סרט ישראלי, שעליו יחליטו הפקידים. במקביל יהיו אותם פקידים רשאים לחייב בעלי בתי-קולנוע להציג סרטים תיעודיים וסרטי-תעמולה. אכן, תרבות ליברלית מאוד, עומד להעניק גידעון פת לצופי הקולנוע הישראליים.

משוררת-דתית זלדה כמו אמו של ביאליק

שרי-ליברל פת לחייב ללכת לקולנוע

אחרי חוק ליברלי שכזה צפוי גם חוק שיחייב את תושבי ישראל לבקר בבתי-הקולנוע שיקרינו סרטים אלה.

הגב' חנה קורן, המשתתפת בתוכנית-הרדיו חרגיל בחמש אצבעות המשודרת בגלי צה"ל, תוכנית העוסקת בגרסולוגיה, ניחנה באתיקה, מרשימה למדי. בכתבה של הכתב ירח טל, בהארץ (20 בפברואר), תחת הכותרת תכונות שאינן ראיות לשידור, מספר ירח טל, לרגל צאת ספרה של קורן, על הגרסולוגיה: "כראיון לקראת צאת ספרה, סיפרה חנה קורן פכים קטנים מתוכנית הרדיו שלה, שבה מוגשים לה כתבי-יד אנונימיים של אישים ידועים. רק פעם אחת, אמרה, נפסל זיהוי שלה לשירור. היה זה כתבי-ידו של צירלי ברוט, שחשף תכונות שלא היו ראיות בשום אופן לשידור מעל גלי האתר..." יש בפרסומת של קורן לסיפרה, משום טעם ציבורי רע, של ניצול נכונות של ח"כ ביטון למסור את כתבי-ידו לפיענוחה. מאחר שברור שמסקנתה של קורן היתה מן-הסתם מקורית לא פחות מדבריה של ראשה-הממשלה לשעבר, גולדה מאיר, שאמרה לח"כ ביטון ולחבריו הפנתורים: "אתם ילדים רעים" — הרי שבדומה למדעי-אליל דומים, אין עיסוקה של קורן מגיע לשרשי-הדברים. אין ספק, ש,אלימות מילולית" זו של קורן כלפי ביטון, אלימה לא-פחות מהטל-טרימון לחברת מפגנים, ואור החוכמה אינו נוגה מדבריה.

שני שירים שראו אור במוסף הספרות של הארץ (18 בפברואר), מעידים על תיסמונת חדשה בשדה השירה הישראלית. השיר הראשון הוא שירה של המשוררת החרדית ממה-שערים זלדה (עליה אמר מי שאמר: "כך היתה כותבת שירה אמו של ביאליק, לו היתה כותבת שירה"). מתחת לשירה של זלדה מובא שיר תחת הכותרת בשולי ההצופים, שהוא בבחינה של תעתיק שירי לכמה משיריה של זלדה, מעשה-ידידה של אסתר אטינגר (ו,אנחנו ככף ידו הגדולה של אלוהים / משחקים באצבע..."). משורר נודע שקרא שני שירים אלה התקשר אלי, ואמר: "תראה, תראה, אטינגר הפכה לשרשרת של זלדה" (כינוי לזלדה צה"לי).

שיא אחר של השירה הישראלית הוא שירו של המשורר גבריאל פרייל, היושב בארצות-הברית: ניו יורק, 1983, שבו מגלה המשורר הגולה: "מתקרבת שנת אירול / עם סופת נבואותיה / כסופתי שלי עכשיו / אפשר כימעת לנגוע". שיר זה, שראה אור בדיעות-אחרונות (25 בפברואר), עורר חיוך של סלחנות על כל מעט שפתי משוררים. אגב, באותו מוסף לספרות ראה אור, תחת הכותרת כיצד "מקטרים", מאמר שעליו חתומה גברת בשם תמר כתריאל.

על-מנת להתנצח... השיר גבוה לחייב ישראלי מאת מחמוד דרוויש ומדעין יסיסו נכתב בביררות הצורה, וסימונו הוא: "האם אתה חי בבישחון?". מחזור שירים חדש של המשורר נתן זך (כחול הוא היום שלנו / כחול אם גם לא ידענו...), מתווך מטעם של שירי זך הישנים, המוכרים, שפעם היתה מעט רומנטיקה כאן בארץ. נושא זה נמשך במיכתבי השומר מנרד פורטוגלי ל-אשתו טובה, שולקטו בידי אביבה אולפן. מחוז חיי מוריה של ריינר מריה רילקה בתרגומו של משה זינגר העלמי, מזכירים פיסת תרגום שירה החסרה בנוף כתבי-אעת האחרים. גם מחזור שיריו של מאיר זיללטר מאופייני בבגרות של שיריו בשנים האחרונות

על-מנת להתנצח... השיר גבוה לחייב ישראלי מאת מחמוד דרוויש ומדעין יסיסו נכתב בביררות הצורה, וסימונו הוא: "האם אתה חי בבישחון?". מחזור שירים חדש של המשורר נתן זך (כחול הוא היום שלנו / כחול אם גם לא ידענו...), מתווך מטעם של שירי זך הישנים, המוכרים, שפעם היתה מעט רומנטיקה כאן בארץ. נושא זה נמשך במיכתבי השומר מנרד פורטוגלי ל-אשתו טובה, שולקטו בידי אביבה אולפן. מחוז חיי מוריה של ריינר מריה רילקה בתרגומו של משה זינגר העלמי, מזכירים פיסת תרגום שירה החסרה בנוף כתבי-אעת האחרים. גם מחזור שיריו של מאיר זיללטר מאופייני בבגרות של שיריו בשנים האחרונות

סופר, שכמאמר דויד אבירן, הגיע ל-קצה אחר ובנאל.

מין

המאהב החמקמק

ספר חביב שראה אור באחרונה הוא המאהב החמקמק מאת דניאל גולדסטיין + קפרין לרנר + שירלי צוקרמן + הילארי גולדסטיין, שכותרת המשינה שלו היא "...והשאר תפקידים שאנו מגלמים באהבה, כמין ובחי הנישואין". ספר זה בוחן אביטיפוסים שונים במער רכת המינים: את התמימות והחודרה, המתחשבת, המפרנט, המצליח, האשה הש" בירה, המטיב, הקורבן, הורוק, הקשוחה-שבירה ואחרים. זה ספר שנועד לעסוק במין, והפך לספר העוסק בחיים שבינו לבניה, חיים המלווים בגירסה זו בקטעי שירה, שהינם בבחינת כימט-אנתולוגיה לשירה אמריקאית ואנגלית. המאהב החמקמק הוא בעצם "ספר מין" המיועד לשכבות גבוהות יותר של החבר, ספר שיש בכוחו לרכך לא מעט חיכוכים בין בני זוג משכבות אלה.

עורכת ישורון שיר מביירות הנצורה

תרגומה של נטליה זיללטר קולה ולעיתים אף מרתק עד כדי כך, שהרשימה על ספר זה, פרי עטה של האם, לרדה רזואל (זיללטר) בדיעות אחרונות (17 בינואר) מעט צבועה ויותר ממיותרת. המאהב החמקמק מומלץ, כימטע לכל.

שירה

חדרים 3

הלית ישורון עשתה זאת שוב. אחרי שתי חוכרות מעולות של כתבי-עת שלה לשירה, חדרים, היא פירסמה חוברת שלשית, מעולה לא פחות, ואולי המעולה שבנוף כתבי-העת בישראל.

חדרים 3 נפתחת ברחיפה בגובה נמוך מאת דליה רביקוביץ (אני אוספת שמלתי ומרחפת / סמוך מאוד אל הקר-קט...), בעקבותיה בא אחד משיריו של משורר צעיר בשם רמי דיצני משירי מדור נכות רוח, ביניהם השיר אוד מוצל מאש נ"ט, שהוא תרומת מילי-חמת-הלבנות לשירה הישראלית. שיר זה נכתב בידי דיצני במחלקת פלמטיקה, בי"ח רמב"ם, בחברות גם שירי-מחאה של יצחק לאור (א,את השבועיים הרא-שונים של המילחמה אסור לשכוח ולא

גולדסטיין + לרנר + צוקרמן + גולדסטיין — המאהב החמקמק; עברית: נטליה זיללטר; 184 עמודים (כריכה רכה). ** חדרים 3 — עורכת הלית ישורון; הוצאת גלדיה גורדון תל-אביב; 109 עמודים (כריכה רכה + צילומים).

מה, ובנו של שריהפנים (אך האנמה? אנו הכנסנו את הוויכוח הפוליטי לצה"ל? ומי אם לא הרמטכ"ל הצהיר באונוי חיי-ליו שמילחמת-לבנות היא המילחמה על ארץ-ישראל וזו גם המילחמה על יהודה ושמרון? ומדוע ייאסר עלי לפטון כמי-הוסף? כי המערכה על הגדה המערבית בעשור האחרון היא שהובילה למילחמת לבנות? ואם שריהכיסחון משמש במהלך המילחמה כמפקד צבאי, כלום ייאסר עלי לבקר את פעולותיו — כחייל וכאזרח גם יחד, לבל יערב את התחומים שכיון צבא ומדינה..."

חילחחתי-לבנות בין מחאה להסכמה הוא שיפורן ראשון על מילחמת-הלבנות, והוא יוצר את הרושם, שבדומה למילחמות קודמות, לא תביא מילחמה זו אלבומי ניצחון, אלא ספרים מעמיקים וגלויים כמו זה, ספרים שיביאו את הקוראים להבחין בדרך הנלווה של בדם ואש יהודה קמה, בדם ואש יהודה תיפול, דרך שאליה מוליכה הממשלה הגוכחית.

מקור

מגדופיליה

בשירו איזה סקסאפיל יש למשוררים זקנים כותב המשורר דויד אבירן בין השאר: "הכרה הנקמה המשכרת על שנות התענוג הנמחרות והנכאבות, / שהחישו, לפי רכבו, את קיצן האחר והבנאלי, איני יודע למי כיוון אבידן את שורות שירו, שראה אור בראשית שנות ה-60. שורות אלה עלו בראשי למיקרא סיפרו האחרון (בינתיים) של הסופר הוותיק אהרון מגד הנגמל ה' מעופף ודבשת הזהב", שראה אור ב' אחרונה.

מגד לא הצליח בספרו זה, המתאר, לדיברי עטיפת הספר, "הישי שכנות בין סופר למפקד, בין פמרות לביקורת, בין מציאות לספרות..." הספר נועד ליצור "שערוריה תרבותית" ומיתקפה של מגד, אשר מזה קרוב לשני עשורי שנים אין ביקורת הספרות הרצינית בישראל מחשיב בה את ספריו, ואף הגדיל עשות, המבקר פרופ' דן מילרן, שכונה את סיפרי מגד ודומיו "סיפור של דוכנים בתחנות רכבת". רומן זה הופך כבר בעשרת עמ"ד דיו הראשונים למיקטרת מעופפת של סופר שאין לו מה ועל מה לכתוב, ופרוקן לדבשת תיסכוליו ומפלותיו.

הנגמל המעופף ודבשת הזהב, אינו ראוי כלל להשחתת מילות הביקורת, והוא נקרא מעשה המת על החי, אם ליטול כותרת מאחד מספריו הישנים של מגד החי על המח. זהו רומן בלתי-אמין, עם לשון מצטעצעת ומתחכמת בחשבונאות מילולית בעלת סף נמוך, עם דמויות הידועות למחבר הוותיק בלבד. גיבורו הסופר מגיע ארצה במקום אחד, "כחופר כלי" (עמוד 41), ואילו בעמוד 83 הוא מוכר את מעט הספרים שאביו הביא מרומניה. בעמוד 70 הוא מתאר את חדר-עבודתו של שכנו המבקר, ובו 14 סוגי מגזינים שונים לביקורת ספרות. בהתאם לסדר שבו הם מופיעים על מדפי כתבי-העת בחדר-הקריאה של הסיפריה הלא-מית בירושלים.

פן נוסף ל"אמינות" היצירתית של מגד מצוי בעמוד 99, שבו הוא כותב בספר, שראה-אור בשנת 1983, על "ויפות הגן לקראת החורף, בתוצאה של 3000 ל"ש, האמורה ליפול שווה בשווה על שכם כל הדיירים..." אין ספק שמבקרים רבים היו מומינים את אהרון מגד, לקראת חורף זה, ובסכום גבוה מזה, מציעים לו לפת את גנותיהם.

התרומה האחת והיחידה של הנגמל המעופף ודבשת הזהב של מגד לקוראי הספרות הישראלית היא בכך, שמחבר ותיק זה טובל ממחלה כלשהי, שהיא משהו בין "מגדופיליה" כלפי המבקרים, שבסך הכל מבקרים ברחמים את ספריו, ובין "מגדופוביה" ביחסו הטטור לעצמו, מגד, שהתחנן לכתוב "רומן אסטר" על סופר ומבקר, חיבר במקום זה ספר טראגי על

אהרון מגד — הגמר המעופף ודב' שת הזהב; הוצאת עם עובד; 276 עמו' דים (כריכה רכה).